

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Ilirska ulica št. 22, prvo nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštne in prost. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Beli in rumeni kapitalizem.

Član angleške neodvisne delavske stranke na Angleškem sodrug Shaw-Desmond, ki je imel nedavno vrsto predavanj po Norveškem, je živo opisal v nekem predavanju boj med evropskim in hitro se razvijajočim azijskim kapitalizmom, ter zanimivo slika svetovno zgodovinsko perspektivo njega bodočnosti. Izvajanja bodo gotovo zanimala tudi one, ki smatrajo bojazen Shaw-Desmonda v tej ali oni točki kot pretirana. Aktualna so vsekakor njegova izvajanja.

Po mnenju Shaw-Desmonda sedanja svetovna vojna ni nikakor zadnja. Človeštvo ima marveč pričakovati, kadar se sprimetu evropski in azijski kapitalizem, celo vrsto novih konfliktov, ki bodo po svojem obsegu in svojih žrtvah jako presegali sedanjo vojno. Ti konflikti, ki se prično na polju trgovske konkurence in boja med azijskim in evropskim kapitalom, bodo povzročili boj med »rumeno« in »belo« kulturo. Če si ne bodo Evropejci utrdili svojega stališča s socialističnim redom, bo brez dvoma Azija zmagovalka. Že sedaj je jasno, da bosta Kitajska in Japonska skušali izrabiti oslabilost Evrope v sedanji vojni v svoj prid. Nesporazumje med evropskimi državami se ne bo tako kmalu poravnalo; na drugi strani pa nastanejo po vojni med delom in kapitalom po vseh deželah ostri boji. Nikakor pa ne moremo pričakovati, da bodo azijski kapitalisti kritični položaj Evrope prezrli, pač pa bodo skušali, utrditi svoje gospodstvo, kjer bo le mogoče. Azijski kapitalizem poseza že sedaj na otoke v Južnem morju, pridobiva tla v Indiji, steza svoje prste po afriškem obrežju, svojo glavno oporo pa ima v Aziji sami. »Azijo Azijcem!« — to je geslo azijskega kapitalizma, ki zahteva gospodstvo nad več nego 500 milijoni Kitajcev, 60 milijoni Japonci in 300 milijoni indijskega prebivalstva.

V boju med evropskim in azijskim kapitalizmom ne samo za gospodstvo v Aziji, marveč za gospodstvo na svetovnem trgu sploh ima mnogo upanja na uspeh. Združevanje kapitala se vrši na Kitajskem in Japonskem z neverjetno naglico. Delavske mezde v Aziji, zlasti na Kitajskem so neverjetno nizke; povprečna mezda industrijskega delavca znaša približno 96 h na dan; otroke plačujejo po 8 h. V veliki šangajski tovarni zasluži kvalificiran delavec po 96 h na dan. Kapitalizem se je zlasti v poslednjih letih izredno razvil. Kitajska trgovina se razvija v Južnem morju, v Indiji in v Singapore v Afriki. Če izpodriva bolje organizirani nemški trgovec angleškega trgovca na svetovnem trgu, bo pa zopet skušal kitajski trgovec uničiti nemškega trgovca.

Čim nagljeje se pa vrši kapitalistiški razvoj azijskih držav, tem prej bode postala politika azijskih držav agresivna (napadalna), tem neizogibnejši postaja boj med Evropo in Azijo za kolonije, za gospodstvo na svetovnem trgu. Če obstoje začasno konflikti med Kitajsko in Japonsko, je vendar zveza med tema dvema

državama mnogo naravnejša in zgodovinsko mnogo bolj utemeljena nego pa začasna zveza med Japonsko in Evropo. Obenem, ko evropske velesile v kritičnem trenutku kličejo na pomoč, so že priznale pomen obstoja azijskih velesil in Japonska ne bo pozabila tega dejstva. Odslej postane glas Japonske v diplomatskem zboru glasan, in če se ji bo le prilika nudila, bo Japonska svojo voljo tudi energično diktirala. Japonska ima že sedaj velike dobičke od svetovne vojne. S tem pa ne bo zadovoljna. Smoter njenega poželjenja je Avstralija. Japonska se tudi ne bi branila sibirskih step. Boj med belim in rumenim kapitalizmom, ki se vrši sedaj v obliki »mirnega« boja za tržišča, dovede neizogibno do oboroženega spopada med starim evropskim in mladim azijskim kapitalizmom. Tudi na vojaškem bojišču ima Azija vse prednosti na svoji strani. Kitajska ne bo samo zbrala z lahkoto 30 milijonsko vojsko, marveč jo bo tudi brez truda prehranjala. Razen Kitajske pa imamo v Aziji še rumeno Japonsko in »rujavo« Indijo. Ob prvem resnem vojaškem konfliktu med belim in rumenim kapitalizmom ne bo Indija lena gledalka. Indija nikakor ne simpatizira z Evropo, ki ji ni prinesla drugega nego nasilstva in glad. Nič več ne bo 50 let, ko propade angleško gospodstvo v Indiji. Toda nacionalna in politična zavest ne rase samo v Indiji. Azija postaja gospodarsko in politično jačja, nosi pa tudi v sebi, kakor kapitalistiška Evropa, kaj nadaljnega zgodovinskega razvoja, razredni boj in delavsko vprašanje. Že sedaj se obenem z vzcvitajočim kapitalizmom prikazuje prvi početki socialističnega gibanja v Aziji.

V teh početkih je pravzaprav rešitev Evrope, rešitev peščice ljudi bele rase, ki se kljub bližajoči se grozovitosti nevarnosti tako brezskrbno uničuje med seboj. Če ne mara biti Evropa zatrta in poteptana od mlajšega, krepkejšega, za razvoj sposobnejšega kapitalizma azijskih držav, tedaj mu preostaja samo ena pot — prehod k socializmu. Le socialistični red utegne podati Evropi prednost v neenakem boju. Le uresničenje internacionalne ideje pri proletariatu utegne boju nacionalnih kapitalizmov odkazati drugačno pot. Delavska internacionala ima torej dve nalogi: da čim prej doseže socialistični red v Evropi in razvije obsežno mednarodno delovanje v proletarski strokovni in političski organizaciji, brez razlike narodnosti in rase. Le mednarodna organizacija, ki združuje proletarce vseh rodov na svetu utegne krepiti moč delavskega razreda, gospodstvo evropskega in azijskega kapitala oslabil in »belo« kulturo obvarovati pred poginom. Glede na zgodovinsko nevarnost, ki je neprimeroma strašnejša kakor nevarnost, ki jo je pripravila sedanja imperialistiška vojna, se morajo socialisti učiti, premagati ne samo nacionalne, marveč tudi vse meje ras (rodov).

Aprovizacija.

Vojna je popolnoma prevrnila gospodarske, zlasti pa trgovske razmere. Ob

mirnem času oskrbuje v sedanji družabni obliki človeštvo z vseh življenjskimi potrebščinami produkcija s posredovanjem svobodne kupčije. Svobodno trgovstvo je pa v sedanjih razmerah omejeno, ker primanjkuje prometnih sredstev, ni skoro nobenega uvoza tujega blaga in vrhutega ima svobodna kupčija spekulacijsko tendenco, to je, v nje naravi je, da skuša pri svojem posredovanju čim več zaslužiti. Enak namen imajo tudi pridelovalci in izdelovalci. Mislijo si namreč, če je prilika, zakaj bi pa ne zahtevali za blago enkrat, dvakrat in morda tudi stokrat višjo ceno, kakor je običajna; povpraševanje je veliko, blaga ni preveč, vznemirjenost med kupovalci je velika, saj bodo radi plačevali, če prodajamo še tako drago. In čudno ni, saj je namen svobodne kupčije čim večji dobiček.

Spričo teh popolnoma naravnih razmer in posledice vojne je vlada izdala mnogo odredb in naredb, ki imajo namen preprečiti preveliko draginjo, zlasti ker niso nabavni in pridelovalni stroški toliko narasli, da bi bilo treba uvesti ogromne, naravnost odušne cene, kakršne so zahtevali po nekaterih krajih in v nekaterih strokah. Odredbe so bile potrebne in so imele tudi vsaj nekaj uspeha.

Proti draginjskim naredbam so pa jele protestirati nekatere industrijske skupine. Zahtevajo svobodo kupčije, ki naj bi jo urejevali interesi po določenih načelih svobodne kupčije in po draginjskih razmerah.

S tem vprašanjem se je pečala tudi seja v petek dne 3. septembra na deželni vladi kranjski, ki se je sklicala na željo kranjskega deželnega odbora.

O seji poroča »Slovenec« vobče takole:

»Včeraj se je vršil pod predsedstvom deželnega predsednika bar. Schwarza pri deželni vladi že zadnjič od nas napovedani posvet o pereh kmetijskih in aprovizacijskih vprašanjih, ki jo je bil predlagal deželni odbor. — Prišla sta zastopnika notranjega in kmetijskega ministva, in dva vojaška zastopnika od c. in kr. etapnega poveljstva 5. armade. Deželo so zastopali pri posvetu deželni glavar dr. Šusteršič, deželni odbornik dr. Lampe in mlekarški nadzornik Legvart; Gospodarska in Zadruga zveza sta bili zastopani po predsedniku dr. Kreku in poslancu Pibru, kmetijska družba po ravnatelju ces. svetniku Pircu, mestna občina ljubljanska po podžupanu dr. Trillerju. Od vlade so bili navzoči razun predsednika še dvorni svetnik grof Chorinsky, dvorni svetnik pl. Laschan in vladni svetnik Munda. Zastopniki deželnega odbora so se izrekli z vso odločnostjo zoper maksimalne cene za živino, zoper sedanji način in obseg rekvizicij živine, krme in slame, zoper sedanje, od okrajnih glavarstev določene maksimalne cene za mleko in druge potrebščine; ravnotako so se izrekli zoper rekvizicijo jajc v nekaterih dolenskih okrajih in krompirja v kranjskem glavarstvu v prilog mestni občini ljubljanski. Poudarjali so neumestnost in nepotrebnost teh odredb. Nasprotno so se izrekli zastopniki dežele za takojšnjo odpravo maksimalnih cen za živino, za ure-

ditev živinske kupčije po koroškem uzorcu, na temelju proste pogodbe, pod vodstvom podobne živinske vnovčevalnice, kakršno ima Koroška; za dobavo sena in slame izključno potom zadružne centrale (Gospodarske zveze) v Ljubljani na temelju proste kupčije, kakor je podobno vpejano na Koroškem; za enotno ureditev mlečnega in jajčnega prometa v celi deželi v sporazumu s kmetijskimi strokovnjaki, bo na ta način najbolj in trajno urejeno tako za produkcijo kakor za konsum cele dežele. Treba je produkcijo varovati, da bo sposobna zdržati gospodarski boj do konca — kar ni le v korist kmečkemu stanu, temuč je edina pot, ki trajno osigura potrebe konsumu v deželi. Deželni glavar dr. Šusteršič je v vseh točkah stavil točne predloge in jih nadrobno utemeljil. Predlogi so bili sestavljeni v smislu sklepov gospodarskega posveta, ki se je vršil dan popred pri deželnem odboru v navzočnosti vseh deželnih kmetijskih strokovnjakov. Zastopniki kmetijskih korporacij so pritrjevali predlogom deželnega glavarja. Drugi zastopniki so označevali svoje stališče. Sklepov pri tej konferenci, ki je bila informativnega značaja, ni bilo; pač pa je upati, da se v kratkem marsikaj obrne na bolje, kar je doslej dajalo povod raznim pritožbam.

Iz poročila v »Slovenskem Narodu« še posnemamo:

»Pravica podeljena mestni občini ljubljanski, da sme izključno ona kupovati jajca v nekaterih dolenjskih sodnih okrajih, naj se nemudoma razveljavi kot deželni kulturi kvarna in krivična in tudi predprava kupovanja krompirja v kranjskem političnem okraju. Dr. Triller je pobijal stališče deželnega glavarja ter je z vso odločnostjo ugovarjal odpravljenju oziroma zvišanju maksimalnih cen, ker bi vsako še nadaljno podraženje najpotrebnejših živil, kakor mesa, mleka, jajc itd. pomenjalo za meščanskega konsumenta naravnost katastrofo, dočim so za producenta že dosedanje cene navzlic vsem težavam produkcije jako ugodne. Nevarnosti, ki preti vsled vojnih razmer bodočnosti živinoreje in drugih panog deželne kulture, naj se skuša od pomoči na drug način, ne pa z izstradanjem meščanskega prebivalstva, ki itak, vezano po večini na pičlo stalno plačo, komaj še diha. — Konferenca, katero je vodil gosp. deželni predsednik baron Schwarz je končala, ne da bi bila prišla do konkretnih zaključkov. Navzoči so bili tudi zastopniki notranjega in poljedelskega ministrstva in vojaške oblasti.«

Čudno se nam zdi, da ljubljanska občina ni poslala na to konferenco tudi svojega tržnega nadzornika, ki se v prvi vrsti peča z aprovizacijo mesta.

Iz poročil je razvidno, da so povzročitelji konference zahtevali varstvo in pa pospeševanje producerskih interesov, zagovarjali so skoro manšeterski liberalizem, z izjemo, da se vsa kupčija namerava vršiti sporazumno z vlado. Vnovčevalnico in posredovalnico bi človek sicer ne zametaval, toda te ustanove bi morale imeti namen, posredovanja v okvirju maksimalnih cen, nikakor pa ne namen dosežati maksimalne cene, ali če se te odpravijo, pa poganjati cene še višje.

Letina je bila letos še precej dobra, draginja je že splošna, zaslužki so se pa razmeroma jako malo izboljšali ali pa se sploh niso. Pridelovalni stroški so že davno pokriti z dosedanjimi cenami in še lepe dobičke delajo domala vsi prodajalci. Zakaj torej blago še podraževati?

Zastopnik ljubljanskega mesta je sicer ugovarjal. Toda, kar velja za Ljubljano glede podražanja življenskih potreb-

ščin, velja tudi za vse industrijske kraje, velja za prebivalstvo po deželi, ki je čisto še siromašneje nego ono po industrijskih krajih in po mestih. In slednjič, zakaj bi tudi država in vojna uprava plačevali predrago svoje potrebščine?

V sedanjih razmerah je edino umestno, da se upoštevajo splošne potrebe in po našem mnenju so splošne potrebe važneje nego želje posameznih manjših skupin, zlasti, če te skupine računajo na izkoriščanje splošnosti.

Konferenca sicer ni prišla do nobenega zaključka, toda že danes lahko trdimo, da iniciativa deželnega odbora ne more biti v prid splošnemu blagostanju. Za varstvo kmetijstva, za pospeševanje živinoreje itd. ni potrebna draginja. Kapital, ki bi ga prodajalci vtaknili v žep, bi bil slabo naložen, zakaj morda niti desetina bi se ne porabila v namene, ki jih navaja deželni odbor.

Cene blagu so že sedaj previsoke v primeri s pridelovalnimi stroški, zato smo tudi prepričani, da iniciativa ne bo imela uspeha.

Asquith in Kitchener pri delavcih.

Londonski dopisnik lista »Manchester Guardian« je poročal dne 29. septembra o govorih lord Kitchenerja in premiera Asquitha na nekem shodu delavskih zastopnikov. Po tem poročilu je baje Kitchener rekel, da mu je ljubši uredba vojaških prostovoljcev in bi jo rad pridržal, toda nabiranje novincev je prepočasno, da bi mogli po potrebi izpolniti armado. Kitchener je pripovedoval tudi o nekem načrtu, ki ga še ni predložil ministrstvu, namreč, da bi se uvedla prejšnja oblika angleške vojaške dolžnosti, po kateri je moral vsak okraj dati določeno število vojakov, ki so se izsrečkali, če se ni zgledalo dovolj prostovoljcev. Ko je Kitchener zapustil zborovanje, je govoril Asquith v povsem drugem tonu. Branil je načelo prostovoljstva. Iz govora so posnemali nekateri navzoči, da bi utegnil Asquith prej odstopiti, nego glasovati za uvedbo brambne dolžnosti. Dopisnik pravi, da utegne biti ta vtisk pretiran. Shod je sklenil, da naj zastopniki delavstva uvedejo posebno lastno gibanje za nabiranje prostovoljcev.

Nasprotno poročilo v »Manchester Guardian« pa je dal minister Henderson sporočiti potom časniških pisarn, da so delavska zastopstva, pred katerimi sta govorila Kitchener in Asquith, soglasno protestirala proti neresničnim poročilom v »Manchester Guardianu«. List odgovarja na to, da je poročilo bilo predloženo cenzorju štiriindvajset ur, ki je potem dovolil objavo, in dostavlja, da je objavljen ugovor poročilo napačno razumel. Poročilo lista »Manchester Guardian« je zbudilo tukaj veliko pozornost. »Westminster Gazette« pravi v uvodniku o delavstvu in o rekrutiranju: Dospeli smo skoro do uspehov, ki jih lahko dosežemo z oklicem na množico.

To poročilo nam pove, da je agitacija na Angleškem za uvedbo brambne dolžnosti napredovala ter da angleški mero-dajni krogi ne bodo prej odnehali, dokler ne usilijo to svojo zadnjo nado angleškemu prebivalstvu.

Maksimalna cena za krompir letošnjega pridelka.

Z ministrsko naredbo z dne 23. septembra t. l. so se določile maksimalne

cene za krompir letošnjega pridelka v celi Avstriji, veljavno od 1. oktobra t. l., in sicer posebej za prodajo na debelo in posebej za prodajo na drobno. Tudi so posebej določene cene za krompir za jed in posebej za krompir za krmljenje in za obrtne namene.

Krompir za jed je tisti, ki je dobro užiten, ki je od vrst dobre kakovosti, ki je prebran, je brez drobiža in katerega se drži kvečjemu toliko prsti, kakor je ostane pri prebiranju popolnoma suhega krompirja.

Krompir za krmljenje je pa tisti, ki se ne prebira, ampak se kar naklada z lopatami, vsled česar je med njim ves drobiž in se ga drži navadno precej prsti, zato gre pri tem blagu kupcu po ministrski naredbi 5 odstotkov na dobro. Med ta krompir je štet tudi tistega, če je tudi prebran, ki je od vrst, ki so porabne le za krmljenje in za obrtne namene, kakršnih pa pri nas skoraj nič nimamo.

Temeljna cena na debelo za prebrani krompir za jed je določena na 8 K za kvintal (100 kg), za prebrani krompir za krmljenje pa na 7 K. Na Kranjskem in istotako na Štajerskem in Koroškem je dovoljeno k tej ceni pribiti še 1 K 50 vin. in na Goriškem 2 K za 100 kg. Na Kranjskem in v omenjenih deželah je torej temeljna cena na debelo 9 K 50 vin., oziroma na Goriškem 10 K za krompir za jed in 1 K nižja za krompir za krmljenje. Ta cena pa velja le za meseca oktober in november, ter v poznejših mesecih narašča po spodaj navedenih stopnjah. Prodaja krompirja na debelo je takrat, kadar se ga skupaj proda več kakor 10 q (več kakor 1000 kg naenkrat). Za množine do 10 q (1000 kg) pa velja povišanje maksimalnih cen za 40 odstotkov, razen če deželna vlada v slučaju potrebe določi v tem okvirju različne stopnje poviška za različne krompirjeve vrste. Poudarja se pa, da je na Kranjskem 90 odstotkov pridelka ene in iste vrste in tedaj pri nas strokovno ni dana potreba v toliki meri za tako stopnjevanje.

Ker so maksimalne cene (najvišje dovoljene cene) za krompir stopnjujoče določene za čas od meseca oktobra t. l. do maja 1916, zato veljajo maksimalne cene pri prebranem krompirju za jed ob nadrobni razprodaji, t. j. v množinah do 1000 kg, na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem sledeče:

Meseca oktobra in novembra 13 K 30 vin., meseca decembra 14 K, meseca januarja 14 K 28 vin., meseca februarja 14 K 70 vin., meseca marca 15 K 40 vin., meseca aprila 16 K 10 vin., meseca maja 17 K 50 vin.

Pri prodaji na debelo (nad 1000 kg skupaj) so pa maksimalne cene v navedenih deželah sledeče:

Meseca oktobra in novembra 9 K 50 vin., meseca decembra 10 K, meseca januarja 10 K 20 vin., meseca februarja 10 K 50 vin., meseca marca 11 K, meseca aprila 11 K 50 vin., meseca maja 12 K 50 vin.

Vse navedene cene veljajo na med prodajalcem in kupcem dogovorjenem kraju oddaje blaga, tako da n. pr. zadevno prodajalca vsi stroški dovoza, če je oddaja dogovorjena na železniški postaji.

Oster obtožni članek „Avantija“.

»Berliner Tagblatt« poroča iz Lugana:

»Avanti« zahteva v nekem uvodnem članku, ki, čudno, ni bil konfisciran, da se takoj skliče parlament. Ljudstvo ima pravico, da zahteva od vlade pojasnila glede omejitve državljskih svoboščin,

glede preganjanja socialistov, glede neobjavljanja izgub, glede stanja državnih financ, glede vojnih izdatkov in še mnogo drugih stvari.

Ljudstvo tudi hoče vedeti, kako da je prostožidarstvo danes svetejše nego kralj, ter da se v časopisju ne sme omenjati, kratko, ljudstvo naj izve vsaj najmanjši del one resnice, ki jo angleška vlada tako obilo pove svojemu ljudstvu. Sramota bodi, da to zahteva danes samo socializem, dočim takozvani demokrati soglašajo z vsakršno reakcijo.

Zakonita omejitev delovnega časa na Norveškem.

Iz Kristjanije poročajo, da je norveški Odelsthing (gosposka zbornica) sprejel zakon, ki določa največ deseturni delavnik na dan. Število delovnih tedenskih ur ne sme prekoračiti 54. Za tiskarne, rudnike in plavže so določene tedenske ure na 48. Zakon stopi v veljavo leta 1920.

Jako prijetno dene ta vest kakor iz daljnega lepšega sveta v teh grozovitih dneh, ko govore in razpravljajo povsod le o vojni, ki dokazuje, da socialni napredek še ni popolnoma pozabljen.

Posebno važna je določitev 48urnega tedenskega delavnika v nekaterih važnih industrijah, zlasti razširjenje te določbe na plavžarstvo, ker je pri tem delu uvedena nepretrganost obrata ter menjava šiftoev. Delodajalci teh strok so bili vedno najhujši nasprotniki skrajšanja delavnika. Spominjamo se samo, kakšen vrišč je napravila naredba avstrijskega trgovskega ministra leta 1912, glede nedeljskega počitka in delovnih odmorov v trajnih obratih po vseh prizadetih industrijah. Ti dogodki doma, nam dokazujejo, kako važen sklep je napravila norveška gosposka zbornica.

Svetovna vojna.

Na italijanskem bojišču so se ponavljali boji ob goreni soški fronti pri Tolminu in na Tirolskem. Italijani ne napadajo enotno, marveč od časa do časa, ne da bi uspeli. Na tirolskem bojišču je sovražnik delavnejši, odkar je vreme ugodno. Boji so se bili na Vielgerenthu in Lafraunu in na Tonale. Napade so naši krvavo odbili. Bojišče je obširno in je dobro dostopno osobito pri Tonale sedlu, dasi so vrhovi do 1600 metrov visoki. Zasneženo je že omenjeno sedlo in tolikrat imenovani visoki planoti. Železnica vodi tam iz Vincenca v Schio čez Piorene in Arsiero, ki je važno kot zbirališče. Od tam vodi ob meji krásna cesta, tudi druge steze omogočujejo dohod na cesto Folgaria-Calliano-Roveredo. Italijani bi tu najraje vdrli na Tirolsko, zato je tu toliko bojev.

Zadnji dve uradni poročili pravita: Poročilo z dne 3. t. m. pravi: Včeraj pred zoro so se grupirali Italijani k velikemu napadu na severozapadni odsek Doberdobske visoke planote. Naša artiljerija je napadalne čete s svojim ognjem napadla ter jih večinoma razpršila. Tako se je končalo sovražno podjetje z navalom enega bataljona ob cesti Zdravščina-Sv. Martin. Ta naval in podoben proti opoldnevu izvršeni napad smo odbili. Ravnotako so se ponesrečili sovražnikovi poskusi prodirati izhodno od Redipulja. — Izvestna kretanja za sovražnikovo fronto in živahni promet na benečanskih železnicah smo dobro opazili.

Dne 4. oktobra: Na tirolski bojni črti so pričeli Italijani živahnejše delovati; na visokih planotah Folgarija in Lavarone so se zato vneli večji trajni boji. V dolini Tonale je bil z ljutim artiljerijskim ognjem pripravljen napad sovražnika na vrh Albiolos sinoči krvavo odbit. Na visoki planoti Folgarija so se nahajale naše postojanke na Plautu (severno od gore Maronia) od ranega jutra pod brzim streljanjem težkih in srednjih topov. Dopoldne so poizkusili slabi oddelki pripravljene sovražne pehote brezuspešen napad. Sovražnik je ponovil ta napad zvečer z močnimi silami, ki so jih sestavljale predvsem bersaljerske in alpinske čete in se je približal našim oviram. Ponoči se mu je posrečilo, da je vzel neko opirališče. Naše čete so ga vrgle po trdovratnem boju, ki je trajal do jutranjih ur. Vse postojanke so ostale tako v naši posesti. Na visoki planoti Lavarone je že ogenj naših topov prisilil prodirajočo pehoto, da se je morala z izgubami umakniti. Tudi v prostoru pri Buchensteinu se je lahko preprečilo prodiranje slabotnejših sovražnih oddelkov.

Na ostalih bojnih črtah nobenih bistvenih dogodkov.

Iz poročevalskega stana poročajo:

Vrsta večjih in manjših akcij sovražnika v zadnjem času proti koroški meji, zlasti pa proti bovski kotlini, se je skončala povsod s težkimi neuspehi Italijanov. Na karnskem grebenu so naše čete izju-rišale dne 14. septembra po dolgotrajni artiljerijski pripravi in trdovratnem pehotnem boju sovražne pozicije na Findenigkoflu in C. V. di Puartis in pri tem ujele 3 italijanske oficirje in 119 mož. Sovražne izgube se cenijo na 100 mrtvih in 300 ranjenih, lastne izgube znašajo samo 38 mrtvih (1 oficir), 129 ranjenih (2 oficirja). Vplenilo se je polno municije, pušk itd. — Sosednje čete so dne 14. septembra z močno artiljerijsko podporo mnogo storile, da je bil uspeh popolen. Po tem boju, v katerem smo zmagali mi, se je omejil sovražnik na priložnostno obstreljevanje grebena vrha, ki ga je izgubil.

Kakor poročajo švicarski listi, se delajo priprave na vsem italijanskem bojišču za novo ofenzivo, soglasno po dogovoru med Cadorno in Joffrejem.

Morda so bili že zadnji napadi kos nove italijanske ofenzive.

Na Balkanu se razmere bistveno še niso izpremenile med balkanskimi državami. Dne 4. t. m. je Rusija izročila Bulgariji ultimatum, da nanj odgovori v 24 urah. Bulgarija je baje odgovorila, toda na noto z dne 14. septembra. Očividno se vrše torej med entento in Bulgarijo še pogajanja, ki pa ne morejo več dolgo trajati, ker ententa odločno zahteva jasnosti. Tudi ententa se pripravlja za vojno na Balkanu, zato je izkrcala v Solunu 70.000 mož, ki pojdejo Srbiji na pomoč. Solun je sicer grško pristanišče in Grčija je protestirala proti tej kršitvi nevtralnosti, toda listi so mnenja, da ostane protest Grčije le pri besedah ter da je ententa že prej imela zagotovilo, da ji Grčija ne bode delala nikakršnih ovir pri transportu njenih čet preko grškega ozemlja. Ententa namerava tudi prekiniti začasno akcijo pri Dardanelah. Rumunija je še mirna; Grčija je mobilizirala velik del svoje armade; Italija pa je izkrcala vojaštvo v Albaniji.

Vrše se torej na Balkanu priprave, ki najbrže dovedejo do posebnega bojišča. V Srbiji je razmeroma vse mirno. Vrše se le manjši boji ob avstrijski meji, zlasti artiljerijski. Dnevi, morda le ure, utegnejo spremeniti situacijo na Balkanu in prinesiti nove pomembne dogodke.

»Nationalzeitung« poroča, da so izvedeli petrograjski listi preko Bukarešta, da namerava tudi Turčija pričeti z ofenzivo na Gallipoliju ob Dardanelah; vrh tega pa sestavi Turčija posebno vojsko za balkanske operacije.

»Vossische Zeitung« poroča: Veliko pozornost vzbuja izjava sofijskega dopisnika »Adeverula«, ki jo je dobil po visoki osebi od kralja Ferdinanda. Kralj Ferdinand zatrjuje znova, da Bulgarija nima niti najmanjše misli o napadu Rumunije. Nova nemško-avstrijska ofenziva proti Srbiji hoče le začasno zasesti srbsko donavsko obrežje, da bi si tako zagotovila municijski transport v Turčijo. Rumuniji ne more to povzročati vznemirjenja. Osrednji državi nikakor ne mislita še bolj zamotati balkanskega vozla in poostri medsebojnih razmer. Tudi nikakor ne namerava Bulgarija za vsako ceno napasti Srbije. Bulgarija je uverjena, da ji prinese nadaljni potek dogodkov sam po sebi izpolnitev narodnih teženj. Položaj pa bi postal vsekakor slabejši, če bi ententa poslala en pomožni zbor, ker bi to moglo za vedno preprečiti izpolnitev narodnih balkarskih želja. Bulgarija bi bila potem prisiljena, da se odloči.

Prodiranje na ruskem bojišču naletava tupatam na odpore ruskih čet, vendar pa ofenziva še ni končana. Skoro na celi fronti se Rusi umikajo, zlasti pa v Voliniji, kjer so se najbolj upirali.

Iz vojnega poročevalskega stana javljajo: Na severo-ruskem bojišču je, na zahtevanje iz Pariza začeta ofenziva po dvanednevem trajanju zopet odjenjala. Popolna brezuspešnost ruskih sunkov na celi fronti, od jezera Miazdzioł do zgornjega Njemena, ki so se končali z velikimi izgubami za Ruse, je vzrok, da so Rusi opustili daljnja večja podjetja. Na jugo-zapadnem ruskem bojišču je postal sovražnik v izhodnji Galiciji zopet ofenziven, misleč, da je tista fronta oslabiljena, češ, da je armadni skupini Linsingena poslala pomoč. Rusi so se mogli hitro prepričati, da je bil ta nazor napačen, kajti njihovi napadi okrog Tarnopola so bili z velikimi izgubami odbiti. Naša ofenziva severno od železnice Rožišče-Rovno napreduje. Močne sovražnikove pozicije pri Czerņyszu (jugo-izhodno Kolkega ob srednjem Styru), so bile zavojevane in je bil sovražnik pogran čez potok Kormin proti severu.

Petrograjska brzjavna agentura poroča: Nemci so se od zahoda približali Dvinsku 8 do 10 verst. Boji južno od Dvinske ob železniški progi Vilejka-Podolsk so olajšali položaj ruske armade pri Dvinsku.

»Journal« poroča: V Litvi divja zdaj boj za železnico Molodečno-Minsk. Nemška glavna sila stoji neomajano med Dvino in Dnjeprom. Na jugu prodirajo Nemci ob železnici proti Bobryju, kjer je že nastala panika. Pred Ivanjecom 45 klm zahodno od Minska, stoje Nemci.

V Voliniji so se jeli Rusi umikati z veliko naglico. Kakor poročajo ruski listi namerava ruska vojska ustaliti novo bojno črto. Ko se to zgodi se vrne car v Petrograd.

Sedaj se Rusi umikajo na celi črti in niti misliti ni, da bi mogli pričeti v kratkem novo ofenzivo.

Zadnja velika francoska ofenziva, ki so jo Angleži in Francozi pričeli na celi črti od morja pa tja do švicarske meje, ni dosegla tistega uspeha, kakršnega je zahtevala Rusija. Nemške fronte niso mogli prodreti, dasi so na več krajih naskočili s silno odločnostjo.

Sedanja francoska ofenziva je bila peta večja akcija. Ko so meseca decembra Rusi že opešali pri svoji ofenzivi v Galiciji in na Poljskem, je začel Joffre prvo ofenzivo. Francozi so v prvi ofenzivi izgubili 150.000 mož in končala jo je bitka pri Soissonu. Meseca februarja (sredi) je poizkusil Joffre z drugo ofenzivo v Šampaniji. Tri tedne skoro je trajala bitka ter je končala v splošnem dne 10. marca. Izgube so znašale tukaj 45.000 mož. Tretjo ofenzivo med rekama Mozo in Mozelo so pričeli Francozi dne 5. aprila. Dospela je do vrhunca prav takrat, ko se je vršila pomembna bitka z Rusi na črti Tarnov-Gorlice v Galiciji in so hoteli Rusi prodreti avstrijsko bojno črto. Ta bitka je pričela še sedaj proti Rusiji trajajočo ofenzivo. Joffre je pa še vedno hotel pomagati Rusiji, zato je pričel dne 9. maja četrto ofenzivo še v večjem obsegu. Trajala je okoli štiri tedne z nepovoljnim uspehom. Ker ofenziva centralnih držav proti Rusiji le ni hotela popustiti, so prisilili Joffreja, da je pričel dne 14. septembra peto in doslej največjo ofenzivo, ker so mislili na Francoskem in Angleškem, da z njo pomagajo Rusiji.

Francoska ofenziva že traja teden dni in položaj je na celi fronti za Nemce ugoden. Na nobenem kraju niso mogli Francozi in Angleži železnega oblegovalnega pasa popolnoma prodreti.

Na Flanderskem so vsi angleški sunki ponesrečili. Na nekaterih mestih so še Nemci ofenzivno nastopali ter zasedli na primer sovražne pozicije izhodno od Iperna. Napadi na črti Ipern-Arras so ponehali. Nasprotnik je izkrvavel. Malenkostni uspehi, ki so jih bili dosegli na loku pri Loosu in pri Suhecu, niso prav v nobenem razmerju z velikanskimi žrtvami. Le v oddelku med Reimsom in Argonih je mogel sovražnik z večkratno premočjo nekaj napredovati. Imel je pa silne izgube. Med Auberville in severno od Le Mesnit smo se morali umakniti. Pripravljene postojanke in pravočasno pozvane rezerve so napravile nov jez, ob katerem so bili vsi nadaljni sovražni krvavi napadi krvavo odbiti. Sovražnikov namen, da prodre še globlje v nemške postojanke, je popolnoma ponesrečil. Enako se je izjalovil poizkus, da bi obšli od strani nemške pozicije na tej bojni črti. Prvi teden teh bojev je končal ob ljutem artiljerijskem boju in ob bojih z granatami in živahnih letalskih napadih.

Stegemann pravi v švicarskem listu »Bund«, da angleško-francoska ofenziva ne napreduje ter da je predor nemške bojne črte takorekoč že ponesrečil. O značaju velikega napada piše: Po naši cennitvi je bilo pri poizkušanem predoru nemške bojne črte izstreljenih okoli dva milijona strelcev ter poslanih v ofenzivo v prvi črti nad 30 divizij. Kako resna je bila ofenziva, dokazuje to, da je bilo ujetih več višjih častnikov, ki so hoteli pred četami organizirati napad in jih zvabiti za seboj.

Pariški dopisnik »Stampe« poroča 28. m. m.: V primeri s predvčerajšnjim poročilom generalnega štaba so včerajšnja in danes ponoči došla poročila zelo brez barve. Gotova prenapeta pričakovanja so bila seveda razočarana. Preveč smo pohlepni piše Hervé, da bi nam naše živce v teh urah pomirili. Vsi želimo, naj bi nam vsak dan poročali, da so ujeli 20.000 sovražnikov. Tisti, ki se vračajo z bojne črte, opisujejo težave, s katerimi so se morali boriti glede na staršne obrambne utrdbe Nemcev, ki jih ni mogoče lahko uničiti. Vse se je storilo, nastopali so s težkimi topovi in z metalci min, da bi bili odstranili žične ograje. Medtem, ko so naskakovale čete, so zrakoplovi zelo

uspešno obstreljevali postojanke za sovražnikovim hrbtom; a vse to je le malo pomagalo. Prve nemške črte strelskih jarkov so tvorili labirinti 500 do 600 metrov globoki. Glavne točke nemškega odpora so tvorili v prvi črti utrjeni kraji, prave trdnjave, ki so oddaljene ena od druge približno dva kilometra. To pojasnjuje, zakaj je morala artiljerija 70 ur pripravljati napad. Zdi se, da so bili zdaj Nemci ojačeni. Naloga postaja brez dvoma vedno težja... Maročani, kolonisti naskakujejo neverojetno živje veselo. Joffre je osebno na najtežavnejših mestih vodil boj. Boj se je najbrže že razširil tudi v Vogeze. Moralo zveznih čet dviga osobito prepričanje, da se bo moral sovražnik umakniti radi številne premoči in radi učinkovanja artiljerije Francozov in Angležev. Zagotavljajo, da so novo ofenzivo uvedli s topovi, ki prekašajo nemške 42 cm topove.

Francozi so hoteli pognati Nemce iz Francije. Uspeha pa niso dosegli, a imeli so velikanske izgube. Francozi so izgubili ranjencev in ujetnikov do 130.000, Angleži pa okoli 60.000 mož, nemške izgube so znašale kvečjemu eno petino tega števila.

Domači pregled.

Nove naredbe. Zopet je izšlo več cesarskih naredb, urejujočih gospodarske zadeve. Ena teh naredb določa najvišje cene za škrob iz krompirjevega škroba narejene moke, druga omejuje, oziroma urejuje porabo krompirja in sladkorne repe ter žita pri kuhanju žganja.

Vpoklic 18letnih črnovojnikov. Črnovojniki letnika 1897., ki morajo 15. oktobra pod orožje, naj se zgledajo ta dan vsaj do 11. ure dopoldne pri svojih polkih. Seboj naj prinesejo če le mogoče dobre, trdne čevlje, volneno perilo, volnene nogavice oziroma cunje. Tudi naj vzamejo seboj jedilno orodje, škodelico za jed, krtačo ter vsaj za en dan hrane.

Avstro-ogrska nagodba. Pogodba, ki obstoji med obema državama polovicama monarhije, Avstrijo in Ogrsko, poteče leta 1917. Ta pogodba tvori že ves čas, odkar obstoji dualizem, jako važno vprašanje v monarhiji. Zlasti se je pa zadnja pogodba sklepala ob silno dolgotrajnih pogajanjih. Nova pogajanja za obnovitev nagodbe sta vladi zopet pričeli ter prevladuje želja, da se nova nagodba sklene za čim daljšo dobo.

Tretje avstrijsko vojno posojilo se prične prihodnji teden podpisovati. Prihlasi se že sprejemajo.

Presenečenje je pripravila tobačna uprava kadilcem cigaret. Prav na tiho in ne da bi kdo slutil je podražila cigaretne tobak ter navila cene tako, da se res izplača. Marsikomu bodo nove cene zagrenile cigareto, zlasti ker se niso podražili le tobaki najfinejše vrste, temveč vsi brez izjeme od »Sultan flora« do »turškega graničarskega«. V naslednjem navajamo nove cene, stare smo pridejali v oklepaju. A. tobak v škatljah po 100 g: Sultan Flor 10 K (6 K 50 vin.), superfini turški 8 K (5 K), najfinejši turški 5 K 80 vin. (4 krone), fini Kir 5 K (3 K), fini Pursičan 4 K 60 vin. (2 K 60 vin.), najfinejši Hercegovinski 4 K 50 vin. (2 K 50 vin.). B. tobak v zavojčkih po 25 g: fini turški 90 vin. (60 vin.), fini hercegovinski 60 vin. (44 v.), srednjefini turški 44 vin. (32 vin.), drama 30 vin. (24 vin.), najfinejši ogrski 22 vin. (16 vin.), turški graničarski 14 vin. (10 vin.). »Kir«, »Pursičan« in najfinejši hercegovinski se ne bodo več prodajali »paralelno rezani« temveč le v »kodrih«.

Za oslepele vojake je vojno ministristvo ustanovilo »Fond za vsled vojne oslepele avstrijske državljane celokupne oborožene sile« s posebnim statutom in kuratorijem.

Invalidni vojaki — državni uradniki. Ogrsko trgovinsko ministristvo je izdalo naredbo, ki določa, da je invalidne vojake vzgojiti za državne uradnike.

Mlečne karte. V poljedelskem ministristvu so se te dni ponovno vršila posvetovanja radi vpeljave mlečnih kart. Sodijo pa, da bi se ta vpeljava komaj mogla izvesti. Prišlo bi do polomov, ker ni mogoče naprej določiti, koliko se bo pridelalo mleka in bi nastopili slučajji, ko bi bilo enkrat več mleka, kot bi ga določale karte, drugič pa zopet premalo.

Princ Konrad Hohenlohe, bivši tržaški namestnik, ki ga je ugriznil stekel pes na severnem bojišču, se nahaja v Pasteurjevem zavodu; počuti se prav dobro in kmalu zapusti zavod.

Grozna nesreča. V žičarni v Borovljah se je ponoči 27. septembra 26letni delavec Primož Tratnik-Dovjak zapletel v žarečo žico, ki mu je pri stegnih odrezala obe nogi. Nesrečneža je smrt kmalu rešila strašnih bolečin.

Umrl je v brzovlaku med postajama Sv. Mihael-Knittelfeld vpokojeni dvorni svetnik Josip Schmidt, bivši predstojnik rudniškega ravnateljstva v Idriji, star 75 let. Zadel ga je kap na srce. Peljal se je s svojo soprogo iz Solnograda v Celovec, kjer je stalno bival.

Shod podružnice lesnih delavcev se vrši v nedeljo dne 10. oktobra t. l. ob 9. dopoldne v restavraciji pri »Perlesu« v Prešernovi ulici. — Vsled važnosti dnevnega reda je polna udeležba potrebna!

Izdelovanje in prodaja kruha in peciva. Deželna vlada kranjska razglašala: Izdelovanje drobnega peciva ostane za sedaj prepovedano. Obrtniško izdelovanje necukranega prepečenca (vodenega) je dovoljeno le s posebnim dovoljenjem deželne vlade. Kruh se sme izdelovati in spravljati v promet samo iz pšenične krušne moke ali iz ržene moke ali iz poljubne zmesi teh vrst moke v hlebcih ali štrucah s težo 980 gramov ali 490 gramov. Cena tako izdelanega kruha s težo 980 gramov, se določa na 52 vinarjev in onega s težo 490 gramov, se določa na 26 vinarjev. Peki in prodajalci kruha so dolžni, na zahtevo dati kruh v najmanj 70 gramov za ceno 4 vinarje. Obrtniško izdelovanje slaščičarskega blaga iz maslenega (listnatega) in droženega testa, ki ima v sebi kot glavno sestavino moko, jajca, mast, mleko in majhno množino sladkorja, kakor pogače, kolači, potvice, predpusni krofi in podobno, je prepovedano. — Ravnotako je pekarni in slaščičarjem prepovedano, prevzemati v zasebnih gospodarstvih izdelano masleno (listnato) in droženo testo, da ga spečejo. Ta ukaz se mora nabiti v prodajalnah in obrtovalnicah. Prestopki tega ukaza se bodo strogo kaznovali.

V Trstu so uvedli izkaznice za kruh in moko in se je pričelo v torek razdeljevanje za prve štiri tedne. Vsaka oseba ima pravico do normalne izkaznice, ki daje pravico do 280 gramov kruha ali 200 gramov moke na dan. Izkaznice se razdele skupno po družinskih gospodarstvih.

Nov vozni red Južne železnice, ki velja do preklica, je izšel s 1. oktobrom. Iz Ljubljane proti severu vozijo ob 11 uri 26 minut dopoldne brzovlak (odhaja iz Trsta ob pol 8. zjutraj, pride na Dunaj ob 8. uri 15 minut); poštni vlak ob 3. uri 11 minut popoldne (iz Trsta ob 10. uri 15 minut dopoldne, na Dunaj ob 5. uri 35 minut zjutraj), osebni vlak ob 6. uri 22 minut zvečer (samo do Maribora, kamor pride

ob 10. uri 38 minut zvečer); poštni vlak ob 12. uri 18 minut ponoči; brzovlak ob 12. uri 11 minut ponoči. — V Trst odhaja brzovlak ob 6. jutraj; poštni vlak ob 1. uri 20 minut ponoči; poštni vlak ob 1. uri 6 minut popoldne; iz Maribora pride v Ljubljano osebni vlak ob 10. uri 11 minut dopoldne. Jutranja poštna vlaka št. 33 (pride z Dunaja ob 4. uri 48 minut jutraj) in št. 36 (odhaja iz Ljubljane na Dunaj ob 4. uri 34 minut) zaenkrat ne vozita.

Prehodi in brodišča čez Savo na črti Trbovlje-Jesenice. Od 15. oktobra t. l. naprej se smejo rabiti le naslednji prehodi in brodovi čez Savo na črti Trbovlje-Jesenice (na Dolenjskem) za promet iz Kranjskega na Štajersko (oziroma Hrvaško) in v nasprotni smeri: Cestni most Trbovlje - Škofjariža (posestnik c. kr. stavbni nadsvetnik Kirchschrager); brod Hrastnik-Sava (posestnik A. Urbajs); most na deželni cesti Radeče-Zidani most (posestnica dežela Kranjska); brod Hotočje-Loka (posestnik J. Simončič v Brodu); most Radna-Sevnica (pos. br. Ausch v Boštanju); brod Krško-Rajhenburg (posestnik Ivan Flis v Rajhenburgu); deželni most na deželni cesti Krško-Videm (pos. dežela Kranjska); brod z Mrtvic in Skopice na Češevce na Štajerskem (posestniki v Mrtvicah in Bregah); most na deželni cesti Čatež-Brežice (pos. dežela Štajerska); brod Čatež-Mostec (pos. občina Mostec); brod Jesenice-Ključ (na Hrvaškem) (pos. Ivan Semenič v Jesenicah). Prekoračenje Save na omenjeni črti na drug način, uporaba vseh drugih brodov ali sredstev za prehod, tudi tistih čolnov, ki služijo le zasebni uporabi lastnika, je strogo prepovedano. Čolni in druga sredstva za prekoračenje, ki ne služijo za obrat gori navedenih brodov, se morajo za čas te naredbe odstraniti od brega Save. Prestopki se bodo kaznovali od političnih oblastev po ces. ukazu z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96.

Omejena prodaja piva. Prejeli smo: Kakor znano, je vojni žitni prometni zavod nakazal avstrijskim pivovarjem le docela nezadostno množino ječmena — doslej samo petino njihove potrebščine. Pa tudi to nezadostno množino je mogoče le počasi dobiti, čeprav nabavni stroški znatno presegajo maksimalno ceno. Izključeno je tedaj, da bi se pivovarniški obrati v celem obsegu obdržali. Zato bodo morale tudi alpske pivovarne po zgledu čeških in dunajskih bistveno omejiti oddajo piva gostilničarjem in prodajalcem piva v steklenicah, da se tako izognejo prezgodnji ustavitvi obratov in popolnemu pomanjkanju piva. Izmera omejitve še ni določena, vendar je računati, da bo omejitev znašala polovico lanske dobave.

Razširjenje vojnopoštne prometa z zavoji. Od 4. oktobra je pripuščen zopet privatni paketni promet z naslednjimi vojnopoštnimi uradi: 6, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 38, 40, 42, 44, 47, 48, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 97, 98, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 116, 118, 119, 120, 121, 123, 124, 126, 127, 128, 130, 132, 134, 135, 137, 139, 141, 143, 144, 150, 154, 155, 156, 157, 158, 160, 161, 162, 164, 165, 166, 167, 171, 173, 175, 177, 178, 179, 181, 182, 183, 184, 200, 201, 202, 204, 206, 207, 208, 209, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 251, 252, 253, 255, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 319, 320, 321, 322, 323, 326, 327, 328, 329, 330, 350, 351, 352, 353, 355, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 601, 603, 604, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 630. Stal-

ni paketni promet z vojnopoštnimi uradi ostane kakor dosedaj. — Med one vojne pošte, ki so odprte za privatni paketni promet, spada tudi št. 325. Ponovno se opozarja, da se v pakete ne smejo dajati jedila. Pošte sprejemajo vojnopoštne zavojе le ob ponedeljkih, torkih in sredah.

Pošiljatve za vojne ujetnike na Ruskem. Osrednji poizvedovalni odbor »Rdečega križa« na Dunaju, L. Jasomirgottstrasse 6 (oddelek za vojne ujetnike) naznanja javnosti, da vsak, kdor hoče poslati ujetnikom v Rusijo in Sibirijo gorko obleko ali perilo — to stori sedaj in precej, ker poteče mnogo časa, predno dospo pošiljatve na naslovljeno mesto. Take pošiljatve so poštne proste ter se zamo-rejo oddati pri vsakem poštnem uradu. Vendar morajo biti dobro in trdno zaviti in zašiti v platno. Strogo izključeno je, zavijati pošiljatve v časopise, Pisma, časopisi, sploh nobena tiskovina se ne sme priložiti. Pošiljatve ne smejo tehtati več kot 5 kg z omotom vred. Namesto ene velike obsežne pošiljatve — je umestneje, poslati manjše po presledkih enega tedna.

Ustavljen poštni promet z ujetniki v Srbiji. Osrednja pisarna »Rdečega križa« javlja, da je dopisovanje s srbskimi ujetniki do preklica ustavljeno.

Krona in marka. Pri poštah pošiljavah v Nemčijo je za 100 mark plačati 138 kron.

Konji na posodo. Vojno ministrstvo je naročilo armadnim zapovednikom naj dajo, v kolikor to dopuščajo vojne razmere, kmetovalcem na razpolaganje dispozi-cijske konje za jesenska kmetijska dela. Posojeni konji se morajo vrniti tekom 24 ur potem, ko so bili nazaj zahtevani.

Novo pregledovanje na Ogrskem. Razglas ogrskega domobranskega minist-rstva pozivlja na nabor vse v letih 1873. do 1896. rojene vojaški dolžnosti podvržene, a pri prejšnjih naborih za ne-sposobne spoznane moške. Obenem je zaukazal popis vseh od črnovojniške službe oproščenih, v letih 1873. do 1896. rojenih moških.

Občinski svet v Sarajevu razpuščen. Deželna vlada je s pooblaščenjem skup-nega finančnega ministrstva razpustila sarajevski občinski svet, ki že dlje časa ni bil več sklepčen, ker je bilo mnogo član-ov poklicanih na opravljanje vojnih služb, nekateri pa so težko bolni. Vodstvo občinskih poslov se je poverilo vladnemu komisarju za deželno glavno mesto.

Cirilsko pisavo na Ogrskem je pre-povedal grško-katoliški škof eperješki, Štefan Novak, v svojem pastirskem listu. Škof hoče s to naredbo pospeševati pa-triotsko vzgojo in kulturni napredek.

Nemški konzulat na Sedmograškem je ustanovila Nemčija in sicer v Kron-stadtu (Brasso).

Svetovni pregled.

Diplomatske zveze med Rusijo in Bulgarijo pretrgane. Rusija ni zadovoljna z odgovorom, ki ga je dala Bulgarija na ultimatum. Zaraditega je naznanil ruski po-slanik v Sofiji bulgarski vladi, da so s tem pretrgane diplomatske zveze med Rusijo in Bulgarijo. S tem se je pričela nova vojna na Balkanu, najprej med Bulgarijo in Srbijo; kako bo nadaljni razvoj, pa po-kažejo bodoči dnevi.

O ruskem ultimatu Bulgariji piše bratski Berlinski »Vorwärts«: Z enim hi-pom se je povrnila vojna takorekoč k svojemu izvoru. Razvila se je iz strelav v Sarajevu in se sedaj zopet obrača vsa pozornost na dogodke na Balkanu. Ne samo zato, ker ta, ki stopa ravno na pozorišče, naravnost zbuja pozornost,

marveč ker slutimo, da pade odločitev na jugoizhodu Evrope. Na ostalih bojiščih so se izvršila velika dejanja, toda bolj in bolj se jame dozdevati, da je središče bojeva-nja na balkanskem polotoku, ter gledamo na Carigrad, katerega usoda pomeni us-do Evrope. Ne moremo in ne maramo prorokovati. Le bojišča se širijo pred na-šimi očmi. Nove množice gredo v boj. Ali bo njih borenje in njih smrt odprla nem-škemu kapitalu pot, ki nanjo upajo mnogi, od Berlina do Bagdada, ali nastanejo nove zapletke, za kakršne je Balkan še vedno kaj pripraven, ali se bo svetovna slika preobrazila tako, kakor si ne moremo niti misliti ne, vse to mora pokazati bodoč-nost.

Rumunske priprave. Pariški »Matin« javlja: Rumunska je dovršila vse predpri-prave za mobilizacijo, tako da se nahaja lahko rumunska armada v najkrajšem času pod orožjem. Rumunija se še pogaja v Parizu, Petrogradu, Londonu, Rimu, Atenah in v Nišu.

Italijanski socialni demokrati žele kmalu mir. V Monci se je vršilo zborova-nje 22 socialističkih mestnih uprav in 18 socialističkih zastopstev v mestnih zastop-pih v milanski provinciji. Na shodu so kritizirali delovanje državnih oblasti in končno izjavili, da se nahajajo skoro vse občine na Italijanskem v žalostnih raz-merah in da ni pričakovati, da bi mogle zadostiti potrebščinam za šolo, zdravstvo in državljanske življenske razmere. Da-lje so naglašali na zboru, da naj vlada, da odpomore brezposelnosti v kmetijstvu in industriji, da izvrši državna dela. Kon-čno je izreklo zborovanje željo, da bi se čimprej sklenil mir kakor tudi, da bi zma-gali tekstilni delavci v svoji stavki, kate-rim se bodo pridružili tudi gorenjelom-bardski kovinarji, ki zahtevajo 30odstotno zvišanje mezde.

Obdavčenje vojnih dobičkov na Nem-škem. Nemška vlada namerava upeljati nov, jako pravičen davek, in sicer davek na čiste dobičke pri dajatvah za armado. Vsi podjetniki in trgovci, ki so imeli ali imajo dajatve za armado, morajo s knji-gami izkazati svoj čisti dobiček. Že do-slej so morali plačevati 10% davka od čistega dobička, zdaj pa se bo ta davek povišal za 25% in bo znašal 35%. Spričo dejstva, da pa imajo poljedelci in živino-rejci v vojnem času sploh največje do-bičke in je kar očitno, kako se z delom in štedljivostjo pridobijo imetje mestnih prebivalcev selj na kmete, bo nemška vlada tudi upoštevala dobičke poljedelcev in živinorejcev pri odmeri davkov.

1200 žrtev nemških Zeppelinov. Ge-nevski »Journal« poroča, da so nemški Zeppelin pri svojih napadih na Francijo ubili 219 oseb, 972 oseb pa ranili.

Ruske izgube. Po poročilih nemškega in avstrijskega generalnega štaba sta za-veznici v septembarskih bojih na izhodu ujeli 124.000 Rusov. S temi se pomnoži število od ofenzive v mesecu maju ujetih Rusov na 1.138.000 mož. — Izkazi gene-ralnih štabov obeh združenih armad na-vajajo, da je bilo tekom meseca septem-bra ujetih 117.250 Rusov in zavojevanih 258 strojnih pušk. K tem je še prišteti mrtve in ranjene, ki so jih imeli Rusi pri svojih ponesrečenih ofenzivah v izhodni Galiciji, v Volinju in južno Vilne.

Izgredi v Moskvi. Reuter javlja, da poroča »Times« iz Petrograda: Glasom uradnega poročila moskovskega prefekta, izide pojasnilo o krvavih cestnih bojih, ki so bili dne 27. septembra med policijo in prebivalstvom v Moskvi. Po uradnem po-ročilu je množica osvobodila pijanega vo-jaka, ki ga je bila policija aretirala. Po-tem je množica ustavila voz cestne že-leznice in iz klopi napravila bulevard.

Ker izlepa ni bilo množice razkropiti in je bilo več oficirjev s kamni ranjenih, je policija začela streljati. Tri osebe so bile ubite, dvanajst ranjenih. Prebivalstvo je jako nezadovoljno, da so policijski uradniki oproščeni vojaške službe.

Venizelos in četverozveza. »Nea Himer« javlja: Srbsko ministrstvo zunanjih del je v zadnjih dneh zahtevalo od angleškega ministrstva pomožne čete. Angleško ministrstvo je odgovorilo, da pridejo kmalu angleško-francoske čete, da zasedejo Makedonijo, ki jo je četverozveza obljubila Bulgariji, in sicer na podlagi dogovora med Srbijo in Grško. Srbski minister zunanjih del je v Atenah zahteval pojasnil o tej dobrodošli vesti iz Londona, toda grški minister zunanjih del, ki o tem dogovoru ni ničesar vedel, ni mogel drugega storiti, kakor da je sporočil svoji vladi. »Nea Himer« sklepa iz tega, da je Venizelos edini vedel o namenu Angleške in Francije, izkrcati vojaštvo in vsak dan pričakoval prihod generala Hamiltona.

Venizelos je demisioniral. Kakor izve »Agence Havas« iz Aten, je kralj izjavil ministrskemu predsedniku Venizelosu, da politiki sedanje vlade ne more slediti do konca. Ministrski predsednik je kralju izročil demisijo.

Zasedene železnice. Listi javljajo iz Amsterdam: Grška vlada je zasedla železnico Solun-Bitolj do Kenalija in linijo Solun-Skopje do Gevgelija, ker hočejo grške oblasti te proge imeti pod lastnim nadzorstvom.

Na zahodu še vedno stoječa vojska. Vojaški sotrudnik »Züricher Post« beleži, da ni še nikakega znaka o vojski izven trdnih postojank. Položaj je v primeri z minulim tednom le v toliko izpremenjen, da so pridobili drago zavezniki nekaj prostora. Če se tudi še ne more govoriti, da se je podjetje izjalovilo, je pa na uspeh le malo upati, osobito ker so na ogroženih

točkah posegle povsod nemške rezerve vmes. Vodstvo je pravočasno ukazalo umikanje in je takoj določilo nove črte izven sovražnikovega obsega; črta se zato ni razbila; rezerve niso bile zapletene v umikanje; armada je ostala nedotaknjena, odporna sila ne zlomljena.

Bolgarska armada v mobiliziranem stanju. Bolgarija je mobilizirala. Kakšno je današnje stanje bolgarske armade, je seveda težko zvedeti. Zanimalo pa bo, kakšna je bila razporedba bratske armade v opletju 1913, med drugo balkansko vojno. Tudi ti podatki niso docela zanesljivi, ker ni uradnih poročil in se je razporedba večkrat izpreminjala. Približno pa veljajo. Vojna se je pričela, kakor je zasledovalcem novejša zgodovina še pač v spominu, ponoči na 30. junij. Neposredno pred tem je bila bolgarska vojska sestavljena, kakor sledi: 1. armada: poveljnik general Kutinčev, 5. in 6. divizija in mnogo črnovojniških čet. Približna moč: 40.000 mož. 2. armada, poveljnik general Ivanov, 3. in 11. divizija, potem polovica 10. divizije in dve nanovo postavljeni brigadi (Drama in Seres — 13. divizija), približno 64.000 mož. 3. armada: poveljnik general Dimitrijevič, 1. in 14. divizija, okoli 40.000 mož. 4. armada: poveljnik general Tošev, 4., 9. in 15. divizija, okrog 64.000 mož. Prva in tretja armada sta bili združeni v posebno skupino, ki jim je poveljeval general Petrov. Skupna bolgarska vojska obstoji torej iz 5 armad s 15. divizijami — ki pa tu morda niso natančno označene, kajti divizije 11. do 15. so bile nove tvorbe — stan cele vojske je približno 300.000 mož.

Avstralski delavci proti vojaški dolžnosti. Reuter poroča iz Sidneya: Delavska strokovna organizacija, ki šteje 100.000 članov, je sklenila, da se hoče boriti proti vsaki službeni dolžnosti, ki bi ne zadela tudi kapitalistov.

Španski ministrski predsednik za mirovna pogajanja v Španiji. »Petit Parisien« javlja iz Madrida: V nekem govoru o mednarodnem položaju je izjavil španski ministrski predsednik Dato, da želi ljudstvo in kralj, naj bi vojujoče stranke imele svojo mirovno konferenco na Španskem. Dostavil je: Položaj in zgodovina Španije, kakor tudi nje konkretna nevtiralnost nas silijo, da razvijemo ob sklepanju miru dalekosežno energijo, in z njo navrnemo svojo politiko na nova pota, zakaj ostati ne moremo več izolirani. Da dosežemo ta namen, moramo temeljito preudariti, kakšno ravnanje bo nam najbolj v prid.

Kronanje japonskega mikada se vrši 6. novembra. Kronanja se bo udeležil tudi angleški prestolonaslednik.

Izdajatelj Ivan Mlinar.
Odgovorni urednik Viktor Zore.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Vojaški čevlji

za častnike in moštvo

se dobe v vsaki množini v zalogi tovarne

Peter Kozina & Ko.

Ljubljana,

Breg šte. 20.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Robida Ivan splošno zdravljenje	11—12	2—3	Dalmat. ul. št. 3, pritlič.
Dr. Bock Emil očesne in ušesne bol.	10—12	2—3	Frančišk. ul. št. 4. pritličje
Dr. B. Ipavc	10.—12. dop.		Mestni trg.
Dr. Kraigher Alojzij	1.—3 pop.		Poljanska cesta 18/L

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne.

S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica šte. 6.
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoni in franko.

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

